

Levensbeschouwelijke identiteit op IKC Tusken de Marren

Tijdens het fusieproces tussen de Meester van der Brugschool en de Bonifatiuschool Woudsend is er een werkgroep identiteit in het leven geroepen. De taak van de werkgroep is om advies te geven over de (levensbeschouwelijke) identiteit van de school en deze te borgen.

Met betrekking tot de (levensbeschouwelijke) identiteit van de samenwerkingschool is de volgende tekst door de werkgroep identiteit opgesteld en in de Fusie Effect Rapportage opgenomen:

3.1.1 Korte, krachtige en gedragen beschrijving van de identiteit van de samenwerkingschool

De taal van samen

Binnen de samenwerkingschool geven we vorm aan verbondenheid door samen traditionele feestdagen te vieren, waarbij naast het vieren met elkaar ook de betekenis en het achterliggende verhaal centraal staat. Wij hechten waarde aan de historie en de context van bepaalde gebeurtenissen en willen onze kinderen dat graag als belangrijke waarde meegeven.

Extra aandacht schenken wij aan belangrijke actuele gebeurtenissen die zowel in de wereld plaatsvinden als in het dagelijks leven van de kinderen, de ouders en de teamleden. We ervaren de ruimte om elk jaar keuzes te maken in wat we vieren met elkaar, wat we meer in het licht willen zetten en na te denken over waarom we dat doen. Wij staan stil bij wat belangrijk is voor ons. De kracht zit in het gemeenschapsgevoel, wat een belangrijke bouwsteen vormt van onze identiteit.

We zijn allemaal onderdeel van het geheel. Iedereen, met welke achtergrond dan ook, heeft zijn plek binnen onze school en neemt eigen verantwoordelijkheid. We zijn gelijkwaardig aan elkaar, iedereen hoort erbij en draagt zorg voor de ander. We kunnen met elkaar samenwerken en respecteren elkaar. We zien dit breder dan het schoolgebouw en hebben naast oog voor het kind, ook oog voor de medemens en voor de maatschappij. Wij verrijken onszelf door iets te doen voor een ander en contact te leggen buiten de school met bijvoorbeeld bejaardentehuizen, kerken of maatschappelijke organisaties. We kijken wat er om ons heen gebeurt.

We delen ons geluk en zoeken troost bij elkaar wanneer dat nodig is. Hiervoor is bij ons op school een veilige situatie gecreëerd waarin je jezelf durft te zijn en waar je fouten mag maken. We willen het beste voor elkaar, we vertrouwen elkaar.

Vanuit levensbeschouwelijk perspectief is het christelijke geloof onze basis. Wij laten ons inspireren door en halen steun uit verhalen van de bijbel en uit liederen. Daar waar mogelijk wordt de verbinding gemaakt met de kerken. Hoe we dit in de praktijk brengen, geven we vorm door te zoeken naar evenwicht en wat bij ons past. We hebben dagelijks een stiltemoment en gaan in gesprek met elkaar, we bieden aandacht voor bezinning zonder daarbij een bepaalde visie of zienswijze op te leggen. Hierdoor ontstaat op de samenwerkingsschool een sfeer van gezamenlijkheid waarin ieder zich prettig voelt: leerlingen, ouders en teamleden.

De basis voor onze samenwerkingsschool wordt gevormd door de verbinding met elkaar, betrokkenheid op en oog voor de ander en de kracht van onze gemeenschap. Dit vormt de grondslag van ons bestaan en biedt elk kind een warme thuisbasis voor een veilige en optimale ontwikkeling.

3.1.2 Voorstel om het thema identiteit de komende jaren levendig te houden op de samenwerkingsschool.

De werkgroep identiteit blijft in ieder geval drie jaar bestaan, schooljaar 2023/2024, 2024/2025 en 2025/2026. Daarna wordt in overleg met de Medezeggenschapsraad bekeken of en in welke vorm voortzetting van de werkgroep identiteit wenselijk is. De werkgroep geeft voor de verschillende (religieuze) vieringen een voorzet, passend bij de nieuwe identiteit, waarna de leerkrachten dit verder uitwerken. De verschillende vieringen worden door de werkgroep geëvalueerd. Daarnaast wordt besproken/geëvalueerd hoe de nieuwe identiteit van de samenwerkingsschool buiten de vieringen om vormgegeven wordt en komt de werkgroep identiteit waar nodig met een voorstel.

Met dit document wil de werkgroep identiteit een handvat bieden bij het opzetten en vormgeven van de verschillende feesten en vieringen. De werkgroep gaat niet over de invulling van de verschillende vieringen, maar evalueert deze aan de hand van de in de FER beschreven opdracht en geeft eventueel aanbevelingen.

Conclusie (april 2026)

De werkgroep identiteit is sinds de fusie een aantal keer per jaar bij elkaar gekomen om de vieringen te evalueren en aanbevelingen richting het team te doen. Ook heeft de werkgroep identiteit een document opgesteld waarin de verschillende vieringen worden uitgelegd (zie bijlage 1) en zijn er vragen opgesteld welke een handvat bieden bij het organiseren van een viering.

De kinderen, leerkrachten en ouders zijn nu drie schooljaren samen onderweg als IKC Tusken de Marren. Gedurende die drie schooljaren zijn er diverse vieringen in verschillende vormen en uitvoeringen georganiseerd waarbij we samen mochten vieren, beleven en bezinnen. Het team en de kinderen geven aan de vieringen als mooi en waardevol te ervaren.

Vanuit IKC Tusken de Marren is er contact met de Gezamenlijke Kerkencommissie Woudsend en is er afgesproken om elk jaar één viering in samenwerking met de beide kerken van Woudsend te houden. De conclusie mag worden getrokken dat het team van IKC Tusken de Marren een weg heeft gevonden om haar identiteit vorm te geven in de dagelijkse gang van zaken en in de vieringen. De in de FER afgesproken minimale termijn van het bestaan van de werkgroep identiteit hoeft dan ook niet te worden verlengd, wat inhoudt dat de werkgroep aan het eind van het schooljaar 2025/2026 kan worden opgeheven.

Praktische uitwerking

IKC Tusken de Marren geeft inhoud aan de identiteit passend bij de entiteiten van de gemeenschap en het dorp Woudsend. De leerkrachten geven vorm aan identiteitsonderwijs vanuit de protestants-christelijke en katholieke waarden passend bij de kernwaarden van de school en de wettelijke opdracht van de school (burgerschap en persoonlijke vorming).

Levensbeschouwelijke vorming is voor ons een inhoudelijke en morele basis. Vanuit christelijke waarden zoals naastenliefde, vergeving, rechtvaardigheid en zorg voor een ander geven we inhoud aan onze wettelijke burgerschapsopdracht.

IKC Tusken de Marren staat geregistreerd als "samenwerking PC/RK". De directie zorgt ervoor dat bij initiatieven vanuit de stichting op het gebied van identiteit, bijv. de gezamenlijke vastenactie van de BMS, passende keuzes worden gemaakt.

We geven inhoud aan ons levensbeschouwelijk onderwijs vanuit leren, vieren, gemeenschapsvorming en dienen:

Leren

Bij leren, gaat het om 'leren leven'. Leren leven krijgt betekenis in alles wat kinderen aangereikt krijgen als er ruimte is om vragen te stellen naar de zin van het leven.

Op IKC Tusken de Marren wordt er voor godsdienstige vorming/levensbeschouwelijk onderwijs gebruikgemaakt van de methode Trefwoord. Binnen deze methode worden kinderen uitgedaagd om aan de hand van eigentijdse verhalen en Bijbelverhalen na te denken over levensbeschouwelijke thema's. Daarnaast wordt er gebruikgemaakt van verschillende kinderbijbels, online Bijbelverhalen en worden er christelijke liedjes aangeleerd.

Vieren

Vieren in schoolverband schept de mogelijkheid om stil te staan bij gebeurtenissen die van invloed zijn op het leven op school van dat moment. We vieren gebeurtenissen en ervaringen. Momenten van stilte, bezinning en traditionele feesten horen daarbij.

Elke dag voor de lunch is er een bezinningsmoment. Dit kan worden ingevuld door het uitspreken of zingen van een gebed of door een moment stil te zijn. Kinderen krijgen hierbij de keuze om hun handen te vouwen en de ogen te sluiten of hun handen op de knieën te leggen en hun hoofd te buigen (een eerbiedige of respectvolle houding die niet afleidt).

Bij de start van het schooljaar bedenken we aan welke levensbeschouwelijke vieringen we op welke manier aandacht gaan geven. Deze vieringen sluiten aan bij burgerschap, de pedagogische keuzes die we maken voor het betreffende jaar en onze context (onze leerlingpopulatie en de waarden die we hen mee willen geven).

Praktisch gezien spelen de volgende vragen een rol:

- Welke waarde is aan deze viering verbonden?
- Met wie vieren we? Met de eigen groep, onderbouw/bovenbouw, met de hele school, met de ouders erbij, met de pastoor en/of dominee erbij?
- Waar houden we de viering? Op school, in de klas, op het plein, in de kerk (R.K. of PKN), in het MFC of in het dorp?
- Wie doet wat? Denk hierbij ook aan de dominee, pastoor of andere externen.
- Hoe? Welke bron gebruiken we? Trefwoord, viering vanuit OBM (Agda Wachter) of ...

De antwoorden op deze vragen kunnen per viering en per schooljaar verschillen en niet elk feest/viering hoeft elk schooljaar te worden gevierd. De feesten en vieringen hebben een open karakter en er is daarbij voldoende oog voor verschillende geloofsrichtingen en diversiteit.

Gemeenschapsvorming

We werken samen met de Gezamenlijke Kerkencommissie Woudsend. Deze samenwerking is gericht op de gehele gemeenschap van Woudsend en staat niet in dienst van de kerken afzonderlijk. We houden elk jaar één viering in samenwerking met de beide kerken van Woudsend. De regie van de vieringen ligt bij de school en draagt bij aan gemeenschapsvorming.

Dienen

We leren kinderen dat de vrijheid om iemand wel of niet te willen helpen verbonden is met het wel of niet verantwoordelijk durven voelen voor het lot van een ander. We vinden het belangrijk om kinderen te leren dat het fijn is om elkaar te steunen. Vanuit die gedachten doen we ook regelmatig een goede doelen actie, waarbij we vooral de kinderen de gelegenheid willen geven om zelf iets te doen voor een ander en/of voor de wereld.

Bijlage 1: Uitleg van de feesten en vieringen

Hieronder volgt per feest een uitleg over wanneer het plaatsvindt, wat de betekenis van het feest is en de kernwaarde(n) die we daaraan toekennen.

Dierendag

- **Wanneer:** elk jaar op 4 oktober
- **Betekenis:** Dierendag is een dag die wereldwijd op de agenda staat als een moment waarop extra aandacht wordt besteed aan de dieren en huisdieren in het zonnetje worden gezet. De datum van dierendag gaat terug naar de feestdag van Sint Franciscus van Assisi (4 oktober). Hij bekommerde zich om het lot van melaatsen, zwervers en andere armen, maar ook van planten en dieren. Volgens de overlevering hield hij ooit een preek voor de dieren. Ilse Winter uit Brno in Tsjechië schreef in mei 1927 een brief aan Margaret Ford in Londen, waarin ze voorstelde om één dag per jaar speciaal aan de dieren te denken. Ford was voorzitter van de wereldvereniging van de Dierenbescherming. Zij vond het een prachtig idee en de beide dames kwamen overeen dat de feestdag, waarop de Katholieke Kerk Franciscus herdenkt, een goede datum voor zo'n dierendag zou zijn.
- **Kernwaarde:** zorgzaamheid en respect voor dieren en natuur

Allerzielen

- **Wanneer:** elk jaar op 2 november (de dag na Allerheiligen)
- **Betekenis:** Allerzielen is een gedenkdag uit de westerse rooms-katholieke traditie. Het is nauw verbonden met Allerheiligen, een herdenkingsdag voor alle rooms-katholieke heiligen en martelaren. Eén dag later herdenken katholieken opnieuw overledenen. Het verschil met Allerheiligen is dat het niet om heiligen en martelaren gaat, maar om de zielen van familieleden en vrienden. De nabestaanden bezoeken met Allerzielen het graf van een overledene en herdenken hem of haar met bloemen en lichtjes. In de kerk wordt een requiemmis opgedragen. In veel parochies is het gebruikelijk dat als er een parochiaan uit de kerk wordt begraven er een kruisje wordt opgehangen met daarop de naam van de overledene. Op de eerstvolgende Allerzielen komt de familie van de overledene naar de mis om het kruisje in ontvangst te nemen.
- **Kernwaarde:** herdenken van en respect voor dierbare overledenen

Sint Maarten

- **Wanneer:** elk jaar op 11 november
- **Betekenis:** het is de naamdag van Martinus van Tours. Hij werd geboren in 316 na Christus en werd bekend doordat hij als soldaat de helft van zijn mantel gaf aan een arme bedelaar en na een droom koos om verder te leven als een christen. Het is van oorsprong een Katholiek feest, maar is tegenwoordig een volksfeest dat door alle gezindten wordt gevierd. Vaste traditie is dat kinderen met lampionnen langs de deuren gaan, een liedje zingen en dan als beloning snoepgoed krijgen.
- **Kernwaarde:** vrijgevigheid, omzien naar minderbedeelden

Eeuwigheidszondag

- **Wanneer:** de laatste zondag van het kerkelijk jaar en tevens de zondag voordat de adventstijd begint
- **Betekenis:** in veel lutherse, protestantse en gereformeerde kerken gedenkt men op eeuwigheidszondag tijdens de kerkdienst de overledenen en in het bijzonder de gemeenteleden die in het afgelopen kerkelijk jaar zijn overleden. Eeuwigheidszondag wijst op de begrenzing en voltooiing van het leven. Mensen en heel de schepping zijn tijdelijk maar, zo wordt beleden, het leven eindigt niet bij de dood maar keert terug tot God, de Eeuwige.
- **Kernwaarde:** herdenken van en respect voor dierbare overledenen

Advent

- **Wanneer:** de vier zondagen voor Kerst
- **Betekenis:** Advent is in het christendom de benaming voor de aanlooperperiode naar Kerst. De naam advent komt van het Latijnse woord *adventus*, dat *komst* betekent. In de adventsperiode bereiden christenen zich voor op het Kerstfeest: het feest waarbij de geboorte van Jezus wordt gevierd. De adventsperiode duurt vier zondagen. In huizen en kerken wordt dit symbolisch zichtbaar gemaakt door een kaarsenstandaard of een adventskrans waarop vier kaarsen staan. Elke zondag wordt een extra kaars aangestoken. Op de laatste zondag voor Kerst branden dan alle kaarsen.
- **Kernwaarde:** verwachtingsvol uitzien naar het licht

Sinterklaas

- **Wanneer:** elk jaar op 5 december (landelijke intocht op zaterdag na Sint Maarten)
- **Betekenis:** Sinterklaas (ook Sint-Nicolaas, Sint of de Goedheiligman) is de hoofdpersoon van het sinterklaasfeest. De dag 6 december gaat door als zijn verjaardag. Het feest houdt in dat in plaats van cadeautjes te ontvangen, Sinterklaas cadeaus geeft aan ieder kind dat het afgelopen jaar braaf is geweest. Het wordt gevierd op 5 december (pakjesavond) in Nederland boven de grote rivieren (en in enkele voormalige Nederlandse koloniën) en op 6 december in België. Sinterklaas is gebaseerd op de bisschop Nicolaas van Myra, een Griekse heilige die in de derde/vierde eeuw na Christus in Lycië in Klein-Azië leefde. Sinterklaas wordt voorgesteld als een statige oude man met een lange witte baard en lange haren, rode mijter en mantel. Hij rijdt op de daken van huizen op een schimmel (paard van Sinterklaas) en heeft als helpers Pieten. In werkelijkheid is 6 december de overlijdensdag van bisschop Nicolaas van Myra. Zijn geboortedag is onbekend.
- **Kernwaarde:** vrijgevigheid

Kerst/Kerstmis

- **Wanneer:** elk jaar op 25 en 26 december
- **Betekenis:** Christenen vieren de geboorte van Jezus Christus. Het feest is in de recente geschiedenis in grote delen van de westerse wereld in hoge mate geseculariseerd. Tegenwoordig wordt Kerst (ook) gezien als een feest van licht, verbinding, gezelligheid, saamhorigheid en samen eten met familie (en vrienden)

- **Kernwaarde:** nederigheid, saamhorigheid, verbinding en delen

Carnaval

- **Wanneer:** Carnaval wordt gevierd op de drie dagen voor Aswoensdag. De datum van Carnaval hangt samen met de datum van Eerste Paasdag. De vastentijd begint namelijk 40 dagen voor de Eerste Paasdag, hier tellen de zondagen niet mee. Carnaval begint dus zeven weken voor de Eerste Paasdag. Carnaval kan op zijn vroegst beginnen op 1 februari en op zijn laatst op 9 maart. Officieel gezien is Carnaval dus drie dagen, maar het Carnavalseizoen begint in de praktijk al op 11 November.
- **Betekenis:** Carnaval is oorspronkelijk een Katholiek feest. Traditioneel gezien duurt het feest drie dagen, van zondag tot en met dinsdag, maar in praktijk zie je dat de feesten meestal al op vrijdag beginnen. De naam Carnaval komt waarschijnlijk uit het Latijn. *Carne vale* betekent namelijk zoets als afscheid van het vlees. Carnaval was oorspronkelijk een eetfestijn. Op dinsdag, de dag voor het vasten, werd al het vet wat er nog in huis lag opgemaakt.

Nederland kent twee soorten Carnaval, namelijk het Rijnlands Carnaval en het Bourgondisch Carnaval. Het Rijnlands Carnaval wordt vooral gevierd in Limburg en in het oosten van Noord-Brabant. Deze manier van Carnaval viering heeft zich in Duitsland ontwikkeld. Het Rijnlands Carnaval wordt duidelijk anders gevierd in Nederland dan in Duitsland.

In Nederland staat het Rijnlands Carnaval vooral bekend om zijn vele Carnavalsverenigingen. Deze verenigingen hebben een lange traditie en hebben vaak een eigen Prins en Raad van elf. Ze hebben hun eigen praalwagen voor de optocht en organiseren ook hun eigen feesten. Het Rijnlands carnaval kenmerkt zich door zijn kleuren: rood, geel en groen. In het Rijnlands Carnaval is het kostuum erg belangrijk en daar besteed men dan ook veel geld en tijd aan. Tevens ligt de nadruk hier ook op schmink. Voordat Carnaval begint worden er veel verschillende Carnavalsbals georganiseerd, feesten voordat het echt Carnaval is.

Het Bourgondische Carnaval wordt vooral gevierd in Noord-Brabant, maar ook in Gelderland en Zeeuws-Vlaanderen. Bourgondische Carnaval had de insteek van een eetfestijn waarbij men verkleed ging en elkaar belachelijk maakte. Doordat er lange tijd een grote armoede heerste in Brabant, zijn de kostuums bij het Bourgondische Carnaval nogal eenvoudig. Wat erg kenmerkend is aan het Bourgondisch Carnaval is dat de plaatsnamen tijdens de Carnaval worden veranderd. Voorbeelden hiervan zijn bijvoorbeeld Oeteldonk voor Den Bosch en Kielegat voor Breda. Er zijn ook veel overeenkomsten tussen het Rijnlands Carnaval en het Bourgondisch Carnaval. Zo viert men beide de elfde van de elfde op 11 November. Ook is er bij beide soorten Carnaval een sleuteloverdracht. Daarnaast kennen ze ook beiden carnavalsoptochten, de prins en gevolg, betogen in dialect en de verschillende dweilorkesten.

- **Kernwaarde:** plezier, gezelligheid en samen zijn

Aswoensdag

- **Wanneer:** elk jaar op de woensdag na het Carnavalsfeest
- **Betekenis:** Op Aswoensdag begint voor christenen de vastentijd. In de Katholieke kerk krijgen mensen dan een kruisje van as op hun voorhoofd getekend. De as is gemaakt van verbrande 'palmtakjes', die het vorige jaar met Palmzondag aan de gelovigen zijn uitgedeeld. Het askruisje is een teken van berouw voor verkeerde daden en het herinnert je eraan dat aan alles een einde komt. As is ook heel vruchtbaar, dus het staat ook voor nieuw leven.
- **Kernwaarde:** bezinning

Vastentijd/40 dagentijd

- **Wanneer:** elk jaar veertig dagen, vanaf Aswoensdag tot aan Paaszaterdag. De vastendagen zijn verspreid over zes en een halve week: op zondagen tussen Aswoensdag en Pasen hoef je niet te vasten.
- **Betekenis:** Tijdens de Vastentijd doen christenen zuinig aan met eten: geen zoetigheid en minder vlees. Zo bereiden zij zich voor op het Paasfeest. De vastentijd duurt veertig dagen omdat Jezus zelf evenveel dagen door de woestijn zwierf zonder eten. Het is een serieuze periode: gelovigen staan stil bij het feit dat Jezus veel geleden heeft. Ook denken ze aan mensen die altijd weinig te eten hebben. Veel kerken houden daarom tijdens de vastentijd een inzamelingsactie.
- **Kernwaarde:** matigheid, soberheid en bezinning

Palmzondag/Palmzondag

- **Wanneer:** de laatste zondag van de vastentijd (de zondag vóór Pasen)
- **Betekenis:** op Palmzondag, ook wel Palmzondag genoemd, wordt door christenen de intocht van Jezus Christus in Jeruzalem gevierd. In het Evangelie volgens Johannes (Joh. 12:1) staat geschreven dat Jezus zes dagen voor het joodse feest Pesach, dat begint op de avond van de 15e dag van de maand nisan, zich in Bethanië en in Bethfagé bevond. Die avond at hij met Lazarus en zijn zussen Maria en Martha. Twee van de discipelen werden erop uitgestuurd, naar "een tegenovergelegen dorpje", om een veulen op te halen "waar nog niemand op gereden heeft". Het veulen zou naast een ezelin staan; indien gevraagd moesten ze zeggen "dat de Heere het veulen nodig heeft en dat Hij het ook weer terug zou brengen". 's Ochtends vroeg legden de discipelen hun mantels op de rug van het dier, waarna Jezus erop ging zitten en naar Jeruzalem reed. Langs de weg stonden mensen die riepen: "Hosanna, gezegend is Hij die komt in de Naam des Heren! Gezegend zij het Koninkrijk van onze vader David, hetwelk komt in de Naam des Heren! Hosanna in de hoogste hemelen! (Markus 11:9-10, Psalm 118:26)" Ook spreidden ze hun mantels uit op de weg en haalden ze jonge takken van de bomen om die ook op de weg te leggen. Na Jeruzalem binnengereeden te zijn, ging Jezus naar de tempel. Daar was het een drukte van belang; er werd gehandeld en geld gewisseld. Jezus joeg alle handelaars de tempel uit, hun tafels gooide Hij om. Na deze schoonmaak kwamen er allerlei zieken naar Hem toe die Hij genas. 's Avonds ging Jezus weer terug naar Bethanië. In de Katholieke Kerk wordt Palmzondag vanouds gevierd met de zegening van palmtakken aan het begin van de heilige mis.

Op Palmпасen worden er in kerken en op katholieke en christelijke basisscholen palmpasenstokken gemaakt. De palmpasenstok of palmpaasstok bestaat uit twee stokken in de vorm van een kruis. Aan het einde van de mis/kerkdienst en de aansluitende processie/palmpaasoptocht worden de palmpasenstokken door de kinderen vaak uitgedeeld aan ouderen of zieken in de parochie/gemeente. Van oudsher is het een rooms-katholieke traditie, maar in de 21e eeuw wordt de symboliek ook in protestantse en evangelische kerken gebruikt. Er zijn bepaalde vaste attributen bij, die elk een eigen betekenis hebben:

Kruisje

Staat symbool voor het kruis waarop Jezus stierf (Goede Vrijdag, avond). Deze wordt ook wel vervangen door een horizontaal zonnerad.

Palmtakken

Staan symbool voor de intocht in Jeruzalem (Palmzondag). In Nederland worden deze vaak vervangen door buxustakken.

Het broodhaantje

Het haantje van brood staat symbool voor het breken en verdelen door Jezus van het brood bij het laatste avondmaal (Witte Donderdag). De haan staat symbool voor de haan die één keer (volgens Marcus ook nog een keer ter waarschuwing) kraaide, nadat Petrus drie keer had gezegd dat hij Jezus niet kende (Goede Vrijdag/vroege ochtend).

Eitjes

Staan symbool voor nieuw leven (Paaszondag).

30 rozijnen

Staan symbool voor de 30 zilverlingen waarvoor Judas Jezus verried. Tegenwoordig worden in plaats van rozijnen ook andere snoepjes gebruikt.

12 pinda's

Verwijzen naar de twaalf apostelen.

Kransje

Soms ook vervangen door een kroon. Staat symbool voor het Koninklijke van Jezus. Jezus als 'koning' van de wereld, het Rijk Gods.

Palmpasen is de eerste dag van de Goede Week, verder bestaande uit Witte Donderdag, Goede Vrijdag en Stille Zaterdag.

- **Kernwaarde:** enthousiast, geloof, hoopvol

Pasen

- **Wanneer:** de zondag volgend op de Goede Week
- **Betekenis:** Pasen is het belangrijkste christelijke feest in het liturgische jaar, volgend op de Goede Week. Christenen vieren deze dag dat Jezus uit de dood is opgestaan, op de zondag na zijn kruisiging.
- **Kernwaarde:** rechtvaardigheid, liefde, onbaatzuchtig

Hemelvaart

- **Wanneer:** veertig dagen vanaf Paaszondag
- **Betekenis:** op Hemelvaartsdag wordt binnen het christendom herdacht dat Jezus Christus is opgevaren naar God, zijn Vader in de hemel, negenendertig dagen na zijn opstanding uit de dood. De viering is onderdeel van de paascyclus en daarin telt Hemelvaartsdag als de veertigste paasdag. In de Bijbel wordt de hemelvaart van Jezus Christus maar kort beschreven. In het boek Handelingen van de Apostelen worden in het eerste hoofdstuk de laatste woorden van Jezus op aarde weergegeven. Hij vertelt zijn leerlingen dat de Heilige Geest hen zal helpen met het opbouwen van de kerk. Als laatste zegt Jezus dat deze Heilige Geest de leerlingen zal helpen met het vertellen van het evangelie tot aan de uiteinden van de wereld (Handelingen 1:4-8). In Handelingen 1:9 staat:
Na deze woorden zagen ze dat Jezus werd omhoog geheven. Een wolk nam Jezus mee en die verdween uit hun gezicht.
Daarna krijgen de leerlingen van Jezus de belofte dat Jezus op dezelfde manier zal terugkeren (Handelingen 1:11).
- **Kernwaarde:** hoopvol, verwachtingsvol

Pinksteren

- **Wanneer:** vijftig dagen vanaf Paaszondag, tien dagen na Hemelvaart
- **Betekenis:** Pinksteren is een christelijke feestdag. Er wordt herdacht dat de Heilige Geest, de derde persoon van de Drie-eenheid, uit de hemel neerdaalde op de apostelen en op andere aanwezige gelovigen. Deze uitstorting van de Heilige Geest wordt gezien als de vervulling van Jezus' belofte dat God een "pleitbezorger", de Heilige Geest, zou sturen; deze zou de leerlingen "alles duidelijk maken" en "alles in herinnering brengen wat [Jezus] tegen [ze] gezegd" had (Johannes 14:26), een belofte die hij herhaalde vlak voor zijn hemelvaart (Handelingen 1:8). Deze uitstorting van de Heilige Geest wordt beschouwd als het begin van het christendom, de geboorte van de kerk.
Pinksteren wordt gevierd op de zevende zondag na Pasen, tien dagen na Hemelvaartsdag. Het is daarmee de 49e (of 50e, als de eerste dag wordt meegeteld) dag na Pasen en de laatste dag van de paascyclus.
- **Kernwaarde:** openhartig, vrijmoedigheid, enthousiast, veranderingsvol

Bijlage 2: Burgerschapsopdracht Tusken de Marren

De beschreven context van Woudsend vraagt om een doelgerichte en bewuste invulling van het burgerschapsonderwijs.

Leerlingen groeien op in een ondernemende, hechte en sociaal betrokken gemeenschap, waarin verantwoordelijkheid nemen en actief deelnemen vanzelfsprekend zijn. Deze sterke kanten vormen een waardevolle basis voor burgerschapsvorming en kunnen in het onderwijs expliciet worden benoemd en benut.

De beperkte mate van sociaal-culturele diversiteit in de directe leefomgeving vraagt tegelijkertijd om aanvullende aandacht binnen het burgerschapsonderwijs. Het is van belang dat leerlingen leren kennismaken met verschillende perspectieven, achtergronden en levenswijzen, zodat zij zich ontwikkelen tot open, respectvolle en maatschappelijk bewuste burgers. Dit betekent dat het onderwijs bewust ruimte moet bieden aan thema's als diversiteit, inclusie en gelijkwaardigheid.

Daarnaast is het belangrijk om leerlingen te begeleiden in het reflecteren op hun handelen. De sterke aanpakmentaliteit die zij van huis uit meekrijgen, vraagt om verdieping in het nadenken over sociale, ethische en maatschappelijke consequenties van keuzes en gedrag. Burgerschapsopdracht richt zich daarom niet alleen op actief meedoen, maar ook op bewust en verantwoord handelen binnen de samenleving.

Tot slot vraagt deze context om expliciete aandacht voor sociale vaardigheden en omgangsvormen, zoals respectvolle communicatie, het omgaan met verschillen en het onderhouden van duurzame relaties. Door ervaringen binnen en buiten de eigen dorpscontext op te doen, leren leerlingen hun blik te verbreden en zich te verhouden tot de pluriforme samenleving waarvan zij deel uitmaken.